

Tunnistetiedot poistettu

C-307/24 – 1

Asia C-307/24 [Momeut]ⁱ

Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä

Jättämispäivä:

26.4.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

25.4.2024

Valittaja:

NB

Vastapuoli:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. TOSISEIKAT

- 1 Valittaja NB asuu Belgiassa ja käy töissä Luxemburgissa. Myös hänen puolisonsa käy töissä, ja hänellä on omia tuloja. Puolisolla on kaksi lasta aiemmasta suhteesta, ja nämä lapset asuvat puolisoiden yhteisessä kodissa. Äiti ja lasten biologinen isä ovat molemmat lastensa huoltajia, ja biologisen isän on maksettava kustakin lapsesta 150 euron elatusapua.
- 2 NB sai puolisonsa kahdesta lapsesta jonkin aikaa perheavustusta, jonka maksoi vastapuolena oleva Caisse pour l'avenir des enfants. Oikeus kyseiseen avustukseen lakkautettiin taannehtivasti 1.8.2016 alkavin vaikutuksin sillä perusteella, ettei lapsia katsottu enää NB:n perheenjäseniksi Luxemburgin sosiaaliturvakoodin (code de la sécurité sociale) 269 ja 270 §:n perusteella.

ⁱ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

Asian tausta

- 3 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliturva-asioiden alioikeus, Luxemburg) hyväksyi kanteen ja määräsi, että NB:lle oli maksettava perhevustusta. Muutoksenhaussa Conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliasioiden tuomioistuin, Luxemburg) muutti ensimmäisessä oikeusasteessa annettua ratkaisua ja vahvisti, että perhevustuksen maksaminen oli lakkautettava. Nyt Cour de cassationin (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg) käsiteltäväksi on saatettu valitus, joka koskee muutoksenhakuasiassa annettua ratkaisua.

Valituksenalainen tuomio

- 4 Sosiaaliturvakoodeksia muutettiin 23.7.2016 annetulla lailla, joka tuli voimaan 1.8.2016. Kyseisen koodeksin uusien pykälien, 269 ja 270 §:n, perusteella puolison lapsia ei voida pitää enää rajatyöntekijän perheenjäseninä. Unionin tuomioistuin on todennut 2.4.2020 antamassaan tuomiossa (Caisse pour l'avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269), että ”perhevustus, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, on [unionin oikeudessa] tarkoitettu sosiaalinen etu” (23 kohta) ja että unionin oikeus on ”esteenä jäsenvaltion säännöksille, joiden nojalla rajatyöntekijät voivat saada perhevustusta, joka liittyy siihen, että he tekevät palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, ainoastaan omista lapsistaan mutta eivät puolisonsa lapsista, joihin työntekijöillä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta mutta joiden elatuksesta he huolehtivat, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada tämä avustus” (71 kohta).
- 5 Direktiivin 2004/38/EY¹ 2 artiklan 2 alakohdan c alakohdan mukaan rajatyöntekijän on huolehdittava puolisonsa lapsen elatuksesta, jotta hän voi saada perhevustusta. Toisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, ettei unionin tuomioistuin ole myöntänyt rajatyöntekijälle mahdollisuutta näyttää tätä toteen direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan c alakohdan virkkeen alkuosassa säädetyn olettan avulla silloin, kun kyseessä ovat lapsipuolet, vaan se rajaa kyseisen olettan koskemaan rajatyöntekijän jälkeläisiä suoraan etenevässä polvessa, ja näiden jälkeläisten oletetaan olevan perheenjäseniä, kun he ovat alle 21-vuotiaita (tai kun he ovat yli 21-vuotiaita ja heidän osoitetaan olevan edelleen huollettavina).
- 6 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että huollettavan perheenjäsenen asema ilmenee *tosiasiallisesta tilanteesta*, ”jota jäsenvaltion ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuimien on arvioitava. Rajatyöntekijän huollettavana olevan rajatyöntekijän perheenjäsenen asema voi siis ilmetä silloin, kun se koskee kyseisen työntekijän aviopuolison – – lapsen tilannetta, sellaisista objektiivisista

¹ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY.

seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka, ilman, että on tarpeen määrittää, minkä vuoksi rajatyöntekijä osallistuu opiskelijan elatukseen, tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 kohta ja tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta).

- 7 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut yhteisen kodin perustellusti huomioon arvioidessaan, huolehtiiko asianomainen henkilö puolisonsa lasten elatuksesta. Unionin tuomioistuimen käyttämästä sanamuodosta ilmenee kuitenkin, ettei tämä ole ainoa huomioon otettava peruste, sillä se mainitaan vain yhtenä esimerkkinä yleisluonteisemmasta objektiivisten seikkojen käsitteestä.
- 8 On riidatonta, että lapset asuvat kotitaloudessa, jonka asianomainen muodostaa puolisonsa kanssa; että lasten biologisella äidillä on omia tuloja; että lasten biologisilla vanhemmilla on yhteishuoltajuus ja että lasten biologisen isän on maksettava kustakin lapsesta elatusapua. Tämän perusteella äiti pystyy huolehtimaan lastensa elatuksesta osuudella, joka vastaa avioeron yhteydessä määritettyä hänelle kuuluvaa puolikasta. On muistettava, että lähtökohtaisesti molemmat biologiset vanhemmat osallistuvat yhteisten lastensa elatukseen ja kasvatukseen omien resurssiensa, toisen vanhemman resurssien ja lapsen tarpeiden perusteella määräytyvällä osuudella ja että vanhempien erotessa osallistuminen lasten elatukseen ja kasvatukseen tapahtuu tapauksen mukaan siten, että toinen vanhemmista maksaa elatusapua toiselle. Lapsen biologiset vanhemmat vastaavat siis kaikista lapsen elatukseen liittyvistä kuluista.
- 9 Tätä toteamusta eivät kyseenalaista tilisiirtoja koskevat tositteet, joita NB on esittänyt kotitalouden juoksevista kuluista, koska näistä todisteista ei ilmene, että NB olisi veloitetun tilin ainoa haltija, eikä niissä täsmennetä, kumman lapsen hyväksi kulut ovat menneet. Muiden todisteiden puuttuessa oikeudellisesti riittävää näyttöä siitä, että isäpuoli huolehtii lasten elatukseen liittyvistä kuluista, ei ole esitetty.

2. KASSAATIOMENETTELYN VALITUSPERUSTEET

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

- 10 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan työntekijän perheenjäsenen käsitteeseen sovelletaan periaatetta, ”jonka mukaan säännöksiä, joilla vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka muodostaa yhden Euroopan unionin perusteista, on tulkittava laajasti” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta ja tuomio 18.6.1987, Lebon, 316/85, EU:C:1987:302, 21–23 kohta). Tätä laajaa tulkintaa koskevaa periaatetta sovelletaan silloin, ”kun kyse on rajatyöntekijän osallistumisesta aviopuolisonsa – lasten elatukseen” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 59 kohta). Unionin tuomioistuin on todennut tällaista laajan tulkinnan periaatetta soveltaen, että ”rajatyöntekijän huollettavana olevan

rajatyöntekijän perheenjäsenen asema” ei edellytä ”oikeutta elatusapuun”, vaan se ilmenee ”tosiasiallisesta tilanteesta”, ja ”voi siis ilmetä silloin, kun se koskee kyseisen työntekijän aviopuolison – lapsen tilannetta, sellaisista objektiivisista seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka, ilman, että on tarpeen määrittää, minkä vuoksi rajatyöntekijä osallistuu opiskelijan elatukseen, tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 kohta), ja että vaatimus, jonka mukaan rajatyöntekijän on huolehdittava puolisonsa lapsesta, johtuu ”tosiasiallisesta tilanteesta, jota hallinnon ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuimien on arvioitava asianomaisen henkilön esittämän näytön perusteella ilman, että niiden on tarpeen määrittää syyt tälle elatukselle tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta” (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18 EU:C:2020:269, 50 kohta).

- 11 Valituksenalaisessa tuomiossa on kuitenkin tulkittu rajatyöntekijän perheenjäsenen asemaa suppeasti, sillä sen mukaan elatuksesta huolehtimisen toteaminen edellyttää ”syytä tälle elatukselle” – huolehtivatko biologiset vanhemmat elatuksesta vai eivät – sekä arviota tämän osallistumisen laajuudesta suhteessa biologisten vanhempien osallistumiseen, mikä on vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

- 12 Direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan c alakohdan mukaan huollettaviksi katsotaan alle 21-vuotiaat lapset. Tätä olettamaa sovelletaan rajatyöntekijän puolison lapsiin, kuten ilmenee julkisasiamiehen yhdistetyissä asioissa C-401/15–C-403/15 esittämän ratkaisuehdotuksen 70 ja 71 kohdasta, mikä vahvistetaan nimenomaisesti tuomiossa Depesme ym. (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 61–62 kohta) (jossa on kyseessä opiskelijan isäpuoli). Kyseinen ratkaisu on välttämätön myös sen periaatteen nojalla, että työntekijän perheenjäsenen käsitettä on tulkittava laajasti. Valituksenalaisessa tuomiossa rikottiin direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohtaa, kun tätä olettamaa ei sovellettu NB:n kohdalla.

Ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa

- 13 Työntekijöiden vapaata liikkuvuutta unionin alueella koskevan SEUT 45 artiklan mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työ sopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan. Unionin tuomioistuin on todennut, että asetuksen N:o 833/2004 1 artiklan i alakohtaa ja 67 artiklaa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion säännöksille, joiden nojalla rajatyöntekijät voivat saada perheavustusta ainoastaan omista lapsistaan mutta eivät puolisonsa lapsista, joihin työntekijöillä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta mutta joiden elatuksesta he huolehtivat, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada tämä avustus. Valituksenalaiseen tuomioon sisältyvä ratkaisu on näin ollen

loukannut edellä mainituissa oikeussäännöissä vahvistettua vapaan liikkuvuuden periaatetta sekä välittömän tai välillisen syrjinnän kiellon periaatetta.

Ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa (esitetty toissijaisesti)

- 14 Seuraavat ennakkoratkaisukysymykset on esitettävä, jos Cour de cassation aikoo hylätä ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen, toisen ja kolmannen osan (perusteeton kieltäytyminen ennakkoratkaisun pyytämisestä antaa mahdollisuuden nostaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen ja rikkoo Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa):

1. ”Onko periaate, jonka mukaan säännöksiä, joilla vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka muodostaa yhden Euroopan unionin perusteista, on tulkittava laajasti” (tuomio *Depesme ym.*, – – 58 kohta), esteenä sille, että jäsenvaltion säännöksiä tulkitaan siten, ettei rajatyöntekijä voi saada puolisonsa lapsista perheavustusta, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, kun nämä lapset ovat alaikäisiä ja he asuvat rajatyöntekijän kotitaloudessa, sillä perusteella, että myös lapsen biologiset vanhemmat osallistuvat tai he voivat osallistua lapsen elatukseen?

2. Sovelletaanko direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan c alakohdan mukaista olettaa, jonka mukaan alle 21-vuotiaat lapset oletetaan huollettaviksi, rajatyöntekijän puolison lapsiin, jotka asuvat rajatyöntekijän ja tämän puolison kotitaloudessa?

3. Ovatko työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaate ja syrjintäkiellon periaate, jotka vahvistetaan SEUT 45 artiklan 1 ja 2 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 883/2004 1 artiklan i alakohdassa ja 67 artiklassa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan sekä direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, esteenä sille, että jäsenvaltion säännöksiä tulkitaan siten, ettei rajatyöntekijä voi saada puolisonsa lapsista perheavustusta, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä kyseisessä jäsenvaltiossa, kun nämä lapset ovat alle 21-vuotiaita ja asuvat rajatyöntekijän kotitaloudessa, sillä perusteella, että myös lapsen biologiset vanhemmat osallistuvat lapsen elatukseen, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada tätä avustusta?

Toinen valitusperuste

- 15 Valituksenalainen tuomio on rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen kahdennentoista lisäpöytäkirjan 1 artiklaa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklaa, joita sovelletaan sosiaalietuuksia koskevaan oikeuteen. Arvioidessaan, onko kyseessä näissä määräyksissä tarkoitettu syrjintä, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin pitää unionin tuomioistuimen päätelmien vakuuttavuusarvoa erittäin suurena. Unionin tuomioistuin on jo todennut useiden Luxemburgin lainsäädännön säännösten olevan rajatyöntekijöiden kannalta syrjiviä (esim. tuomio 20.6.2013, *Giersch ym.*, C-20/12, EU:C:2013:411; tuomio 14.12.2016, *Bragança Linares Verruga ym.*, C-238/15, EU:C:2016:949 tai tuomio

10.7.2019, Aubriet, C-410/18, EU:C:2019:582). Kun valituksenalaisessa tuomiossa tulkitaan suppeasti rajatyöntekijän perheenjäsenen asemaa sekä rajatyöntekijän osallistumista rajatyöntekijän ja tämän puolison yhteisessä kodissa asuvien puolison alaikäisten lasten elatukseen ja erityisesti kun siinä kieltäydytään soveltamasta direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan olettaa, jonka mukaan alle 21-vuotiaiden alaikäisten lasten oletetaan olevan huollettavia, ja edellytetään syytä rajatyöntekijän kotitaloudessa asuvien alaikäisen lasten elatukselle sekä arviota tämän elatukseen osallistumisen laajuudesta suhteessa vanhempien osallistumiseen, vaikka kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada riidanalaista perheavustusta, siinä otetaan käyttöön rajatyöntekijöiden ja jäsenvaltiossa asuvien työntekijöiden välillä uusi lainvastainen syrjintä, joka on kansalaisuuteen perustuvaa välillistä syrjintää eikä perustu mihinkään hyväksyttävään tavoitteeseen, vaan on vastoin edellä mainittuja oikeussääntöjä.

3. COUR DE CASSATIONIN ARVIOINTI

Euroopan unionin oikeuden tulkinta

- 16 Unionin tuomioistuin on todennut, että rajatyöntekijän oikeus saada perheavustusta puolisonsa lapsesta, johon hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, edellyttää sen näyttämistä toteen, että hän täyttää kyseisen lapsen elatuksesta huolehtimista koskevan edellytyksen (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269).
- 17 Toisen oikeusasteen tuomioistuin, joka on käyttänyt tätä perustetta perustellessaan perheavustuksen lakkauttamista koskevan päätöksen,
- on todennut implisiittisesti mutta väistämättä, että rajatyöntekijän ja lasten äidin välisen avioliiton sekä rajatyöntekijän, hänen puolisonsa ja lasten yhteisen kodin olemassaolosta esitetty näyttö, tarkasteltiinpa näitä todisteita yhdessä tai erikseen, ei osoita edellytyksen täyttyvän,
 - on todennut, että molemmilla biologisilla vanhemmilla oli resurssit osallistua lasten elatukseen ja he myös osallistuivat siihen, sillä äiti harjoitti ammatillista toimintaa ja isän oli maksettava 150 euron elatusapua kustakin lapsesta, minkä perusteella ”*lasten biologiset vanhemmat vastaavat siis kaikista lasten elatukseen liittyvistä kuluista*”,
 - on todennut, että näyttö kotitalouden juokseviin kuluihin liittyvistä tilisiirroista ei osoita oikeudellisesti riittävällä tavalla, että NB huolehti lasten elatuksesta, koska ei ole näytetty toteen, että hän oli ainoa veloitetun tilin tilinhaltija.
- 18 Unionin tuomioistuin on käyttänyt *elatuksesta huolehtimisen* käsitettä aluksi tarkoittaen, että rajatyöntekijä voi saada sosiaalisena etuna valtion maksamaa

etuutta, kyseisessä tapauksessa korkeakouluopintoihin myönnettävää tukea omalle lapselleen, jos hän jatkaa kyseisen lapsen elatuksesta huolehtimista (tuomio 26.2.1992, Bemini, C-3/90, ECLI:EU:C:1992:89, 25 ja 29 kohta; tuomio 8.6.1999, Meeusen, C-337/97, ECLI:EU:C:1999:284, 19 kohta; tuomio 14.6.2012, komissio v. Alankomaat, C-342/09, ECLI:EU:C:2012:346, 35 kohta ja tuomio 20.6.2013, Guirsch, C-20/12, ECLI:EU:C:2013:411, 39 kohta), mutta käsitettä ei ole määritelty kyseisissä tuomioissa.

- 19 Unionin tuomioistuin on täsmentänyt käsitettä ”elatuksesta huolehtiminen” niin ikään korkeakouluopintoihin myönnettävästä tuesta muodostuvan sosiaalisen edun yhteydessä silloin, kun kyseessä olevalla lapsella ei ole lapsi-vanhempisuhdetta rajatyöntekijään, toteamalla ensin, ettei tämä ”edellyttänyt oikeutta elatusapuun” (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta), minkä jälkeen se lisäsi, että ”huollettavan perheenjäsenen asema ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta. Kyse on perheenjäsenestä, jonka ylläpidosta työntekijä vastaa, eikä ole tarpeen määrittää, minkä vuoksi kyseiseen ylläpitoon on tarvetta, eikä pohtia sitä, kykeneekö asianomainen henkilö pitämään kyseisen perheenjäsenen tarpeista huolta tekemällä palkattua työtä” (58 ja 59 kohta). Tästä se päätteli, että ”huollettavan perheenjäsenen asema ilmenee tosiasiallisesta tilanteesta, jota jäsenvaltion ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuinten on arvioitava. Rajatyöntekijän huollettavana olevan rajatyöntekijän perheenjäsenen asema voi siis ilmetä silloin, kun se koskee kyseisen työntekijän aviopuolison tai tunnustetun kumppanin lapsen tilannetta, sellaisista objektiivisista seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka, ilman, että on tarpeen määrittää, minkä vuoksi rajatyöntekijä osallistuu opiskelijan elatukseen, tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta.” (60 kohta).
- 20 Sitten unionin tuomioistuin sovelsi elatuksesta huolehtimista koskevaa perustetta siihen kysymykseen, voiko rajatyöntekijä saada perheavustuksen maksamisesta muodostuvaa sosiaalista etua lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, ja totesi ratkaisunsa perusteluissa, että ”rajatyöntekijän lapsella, joka voi saada välillisesti viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuja sosiaalisia etuja, on ymmärrettävä tarkoitettavan paitsi lasta, jolla on lapsi-vanhempisuhte kyseiseen työntekijään, myös mainitun työntekijän aviopuolison tai rekisteröidyn kumppanin lasta, kun mainittu työntekijä huolehtii kyseisen lapsen elatuksesta. Unionin tuomioistuimen mukaan viimeksi mainittu vaatimus johtuu tosiasiallisesta tilanteesta, jota hallinnon ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuinten on arvioitava asianomaisen henkilön esittämän näytön perusteella ilman, että niiden on tarpeen määrittää syyt tälle elatukselle tai esittää numeroin elatukseen osallistumisen täsmällistä laajuutta” (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l’avenir des enfants, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta). Unionin tuomioistuin täsmensi itse asiassa, ”että lapsen biologinen isä ei maksa elatusapua lapsen äidille. Vaikuttaa siis siltä, että FV, joka on HY:n äidin puoliso, huolehtii tämän lapsen elatuksesta, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin tarkistettava” (52 kohta).

- 21 Unionin tuomioistuin katsoi vielä, että ”rajatyöntekijän perheenjäsenen, joka voi välillisesti hyötyä yhdenvertaisesta kohtelusta asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan nojalla, käsite vastaa direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua perheenjäsenen käsitettä, johon kuuluvat aviopuoliso tai kumppani, jonka kanssa unionin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen, kansalaisen alle 21-vuotiaat tai hänestä riippuvaiset jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa sekä aviopuolison tai kumppanin jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa. Unionin tuomioistuin on tältä osin ottanut erityisesti huomioon direktiivin 2014/54 johdanto-osan ensimmäisen perustelukappaleen, 1 artiklan ja 2 artiklan 2 kohdan (51 kohta).
- 22 Cour de cassation päätelee toteamuksesta, jonka mukaan ilmaisu ”*eläuksesta huolehtiminen*” johtuu tosiasiallisesta tilanteesta, ettei kyseessä ole puhtaasti tosiseikkoihin perustuva käsite, johon unionin tuomioistuin ja Cour de cassation eivät voisi kohdistaa valvontaa, vaan kyseistä ilmaisua on käytetty sen korostamiseksi, että sitä arvioitaessa ei oteta huomioon lapsen mahdollista oikeutta elatusapuun (ks. tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58 kohta).
- 23 Cour de cassation päätelee edellä esitetyn perusteella, että *eläuksesta huolehtimisen* käsite sosiaalisten etujen saamiseen liittyvän lainsäädännön yhteydessä on unionin oikeuden itsenäinen käsite, joka edellyttää yhtenäistä soveltamista ja tulkintaa.
- 24 Tällaista yhtenäistä tulkintaa ei ole tällä hetkellä varmistettu tarkasteltavina olevista seikoista esille nousevien kysymysten kannalta.
- 25 Cour de cassation pohtii tältä osin, miten laajasti 15.12.2016 annetussa tuomiossa Depesme ym. (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 60 kohta) mainittu esimerkki ”*objektiivisista seikoista, kuten siitä, että kyseisellä työntekijällä ja opiskelijalla on yhteinen kotipaikka*”, vaikuttaa, yhtäältä sen kysymyksen kannalta, otetaanko kyseinen seikka esille pelkkänä esimerkkinä vai päinvastoin edellytyksenä, jolloin on selvitetävä, onko kyseessä riittävä vai välttämätön edellytys, ja toisaalta sen kysymyksen kannalta, onko yhteisen kodin rahoittamistavalla merkitystä niin, että on selvitetävä, osallistuuko rajatyöntekijä kyseiseen rahoittamiseen osittain vai rahoittaako hän sen kokonaan.
- 26 Niiden lapsen tarpeiden osalta, joiden täyttämistä rajatyöntekijä huolehtii ja jotka on otettava huomioon, Cour de cassation pohtii, onko huomioon otettava ainoastaan lapsen ravitsemustarpeet ja hänen toimeentuloonsa liittyvät perustarpeet (ruoka, vaatteet, asuminen, koulutus jne.) vai onko huomioon otettava yleisesti mitkä tahansa menot, kuten vapaa-ajan menot tai muut ei-välttämättömät menot (matkapuhelin, ravintolaruokailut, ajokortti jne.) tai jopa tiettyyn elintasoon kuuluvat ylellisyysmenot (elektronisten laitteiden ostaminen säännöllisesti, lomamatkat kaukomaihin jne.).

- 27 Cour de cassation pohtii tavoista, joilla rajatyöntekijä huolehtii lapsen elatuksesta, onko rajatyöntekijän osallistuttava lapsen elatukseen suoraan lapselle osoitettavilla rahamääräisillä maksuilla vai voiko elatukseen osallistuminen tapahtua lapsen edun mukaisten menojen muodossa. Samassa yhteydessä nousee esille kysymys siitä, onko menon aiheuduttava tietyn yksittäisen edun – jopa ainoastaan lapsen edun – vuoksi, kuten Parquet général (syyttäjäviranomainen) vaikuttaa esittävän, vai otetaanko huomioon perheyksikön yhteisen edun mukaiset menot (asuntolainan lyhennyksen kuukausierät, vuokrat, yhteisesti käytettävien laitteiden hankinta jne.). Konkreettisten tapojen osalta esille nousee myös kysymys siitä, onko menojen, joista rajatyöntekijä on vastannut lapsen elatuksesta huolehtimiseksi, oltava jokseenkin säännöllisiä, säännönmukaisia tai toistuvia (asuntolaina, vuokra, sähkö- ja lämmityskulut, puhelinlaskut jne.) vai otetaanko huomioon myös kertaluonteisista menoista (satunnaiset vaateostokset jne.) huolehtiminen. Kun otetaan huomioon, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt, että tosiasiallisen tilanteen arvioinnin yhteydessä ei tarvitse määrittää syitä, joiden vuoksi rajatyöntekijä osallistuu elatukseen, eikä esittää tämän osallistumisen täsmällistä laajuutta numeroin (tuomio 15.12.2016, *Depesme ym.*, C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 64 kohta, ja tuomio 2.4.2020, *Caisse pour l’avenir des enfants*, C-802/18, EU:C:2020:269, 50 kohta), Cour de cassation pohtii, onko huomioon otettava kaikki osallistuminen – vähäisenkin – vai onko osallistumisen oltava jossain määrin merkittävää, ja jos on, onko tätä perustetta arvioitava suhteessa lapsen tarpeisiin vai suhteessa rajatyöntekijän taloudelliseen tilanteeseen.
- 28 Myös varojen alkuperä voi herättää kysymyksiä, koska toisinaan rajatyöntekijällä on puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, joka on lapsen vanhempi, kanssa yhteinen pankkitili, josta on maksettu menoja, joilla pyritään osoittamaan tuomioistuimen menettelyssä, että lapsen *elatuksesta huolehtimisen* edellytys täyttyy, mutta rajatyöntekijä ei ole ainoa kyseiselle tilille varoja tallettava henkilö eikä hän osoita, miten paljon varoja hän kyseiselle tilille tallettaa, jolloin esille nousee kysymys siitä, onko lapsen tarpeisiin käytetty osuus peräisin rajatyöntekijältä.
- 29 Cour de cassation pohtii vielä, miten laajasti unionin tuomioistuimen 15.12.2016 antamassaan tuomiossa *Depesme ym.* (C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 62 kohta) tekemä täsmennys siitä, että ”*unionin lainsäätäjä katsoo, että lasten oletetaan joka tapauksessa olevan huollettavia 21-vuotiaiksi saakka*”, vaikuttaa: onko rajatyöntekijän katsottava huolehtivan jokaisen alle 21-vuotiaan tarpeista pelkästään lapsen iän perusteella vai yhdistettynä muihin tekijöihin.
- 30 Sitten on tarkasteltava kysymystä vanhempien osallistumisesta lapsen tarpeista huolehtimiseen. Lain mukaan vanhemmilla on elatusvelvollisuus, toisin kuin rajatyöntekijällä, jolla tällaista velvollisuutta ei ole. Viimeksi mainitun kohdalla lapsen *elatuksesta huolehtimisen* peruste edellyttää sen sijaan tosiseikkojen arviointia. Näin ollen on selvitettävä, onko rajatyöntekijän osallistumisen poissulkemiseksi riittävää todeta vanhempien elatusvelvollisuuden olemassaolo ja laajuus vai onko lisäksi varmistuttava siitä, että vanhempien elatusvelvollisuus on

asetettu asianmukaiselle tasolle ja että vanhemmat täyttävät elatusvelvollisuutensa tosiasiallisesti niin, että rajatyöntekijän täydentävä osuus tai lisäosuus on tarpeeton. Jos elatusapu jätetään tosiasiallisesti maksamatta, tulee pohdittavaksi, onko aiheellista tarkistaa, onko rajatyöntekijän puoliso tai rekisteröity kumppani, vähintäänkin yrittänyt hakea pakkotäytäntöönpanoa ja paikkaako rajatyöntekijän osuus lopulta sitä, että jompikumpi vanhemmista laiminlyö elatusvelvollisuutensa. Elatusavun ja sen riittävän määrän osalta sillä, onko elatusavusta määrännyt tuomioistuimien vai onko siitä sovittu vanhempien kesken, voi olla vaikutusta. Nämä seikat voivat liittyä edellä esitettyyn kysymykseen siitä, mitkä lapseen liittyvät menot on otettava huomioon. Jos huomioon otetaan vain lapsen ravitsemusmenot ja hänen toimeentulonsa kannalta välttämättömät menot, vanhempien elatusvelvollisuus kattaa lähtökohtaisesti nämä tarpeet ja tekee rajatyöntekijän täydentävästä osuudesta tai lisäosuudesta merkityksättömän näiden tarpeiden kattamisen kannalta.

- 31 Suhteista lapsen toiseen vanhempaan on pohdittava vielä, onko tarpeen tutkia, millä kaavalla lapsi oleskelee vuorotellen vanhempiensa luona, sillä laaja tapaamisoikeus tai vuoroasumisjärjestely voi johtaa siihen, että toinen vanhemmista täyttää lähtökohtaisesti elatusvelvollisuutensa enemmän luontoissuorituksin, mikä vähentää rajatyöntekijän mahdollista tarvetta vastata lapsen tarpeiden täyttämistä.
- 32 Kaikkia näitä kysymyksiä tarkasteltaessa on otettava lähtökohtaisesti huomioon taustalla vaikuttava periaate, jonka mukaan työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, ECLI:EU:C:2016:955, 58 kohta), sekä tällaisen laajan tulkinnan periaatteen mahdolliset rajat.
- 33 Näiden seikkojen perusteella Cour de cassation pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua.

4. ENNAKKORATKAISUKYSYMYKSET

- 34 Cour de cassation esittää seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
1. a) Onko lapsen *elatusesta huolehtimisen* edellytystä, johon unionin oikeuteen kuuluvissa oikeussäännöistä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaan liikkuvuuden takaamiseksi annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun,

- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä ja lapsen vanhempi ovat naimisissa tai rekisteröineet parisuhteensa
- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijällä ja lapsella on sama koti- tai asuinpaikka
- pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä vastaa yleisesti mistä tahansa lasta hyödyttävästä menosta, vaikka
 - o meno kattaa muita kuin välttämättömiä tarpeita tai ravitsemustarpeita
 - o meno suoritetaan kolmannelle ja se hyödyttää lasta vain välillisesti
 - o meno ei ole yksin tai nimenomaisesti lapsen edun mukainen, vaan hyödyttää koko kotitaloutta
 - o meno on vain satunnainen
 - o meno on vähäisempi kuin meno, josta lapsen vanhemmat vastaavat
 - o meno on vain hyvin vähäinen lapsen tarpeet huomioon ottaen
- pelkästään sillä perusteella, että menot veloitetaan rajatyöntekijän ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, joka on lapsen vanhempi, yhteiseltä tililtä, ilman että huomioon otetaan tilillä olevien varojen alkuperää
- pelkästään sillä perusteella, että lapsi on alle 21-vuotias?

1. b) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko *elatuksesta huolehtimisen* edellytystä tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun, kun kyseessä on kaksi tai useampia näistä olosuhteista?

2. Onko lapsen *elatuksesta huolehtimisen* edellytystä, johon unionin oikeuteen kuuluvissa oikeussäännöistä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, ettei se täyty, ja näin ollen niin, että se sulkee pois oikeuden saada sosiaalista etua,

- pelkästään sillä perusteella, että lapsen vanhemmilla on elatusvelvollisuus, riippumatta siitä,
 - o onko kyseinen elatusapu vahvistettu tuomioistuimessa vai vanhempien kesken sopimalla
 - o minkä suuruiseksi elatusapu on vahvistettu
 - o maksaako elatusvelvollinen elatusapuvélkansa tosiasiallisesti
 - o paikkaako rajatyöntekijän osuus sen, että lapsen vanhempi laiminlyö elatuksen
- pelkästään sillä perusteella, että lapsi oleskelee säännöllisesti tapaamisoikeuden nojalla tai vuoroasumisen tai muun järjestelyn yhteydessä toisen vanhemman luona?